

Sygn. akt III CZ 40/06

POSTANOWIENIE

Dnia 27 lipca 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Barbara Myszka (przewodniczący)

SSN Irena Gromska-Szuster (sprawozdawca)

SSN Tadeusz Żyznowski

w sprawie z powództwa P.W.

przeciwko G.O., H.O., S.S., O.S. i "S." sp. z o.o. obecnie "E." sp. z o.o.

o zapłatę,

po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu niejawnym

w dniu 27 lipca 2006 r.,

zażalenia pozwanych na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 3 listopada 2005 r., sygn. akt [...],

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 2 czerwca 2004 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił wniosek pozwanych o zwolnienie od wpisu od apelacji w kwocie 44 578 zł., a Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 7 września 2004 r. oddalił zażalenie pozwanych na to postanowienie.

W dniu 12 października 2004 r. doręczono pełnomocnikowi pozwanych wezwanie do uiszczenia w terminie tygodniowym wpisu od apelacji w kwocie 44 578 zł., pod rygorem jej odrzucenia. W dniu 19 października 2004 r. pełnomocnik pozwanych złożył ponowny wniosek o zwolnienie od wpisu od apelacji wskazując na nowe okoliczności, jakie miały miejsce po prawomocnym oddaleniu pierwszego wniosku, uzasadniające w jego ocenie złożenie ponownego wniosku w tym przedmiocie.

Postanowieniem z dnia 30 grudnia 2004 r. Sąd Okręgowy w K. uwzględniając częściowo ten wniosek, zwolnił wszystkich pozwanych od wpisu od apelacji powyżej kwoty 22 000 zł., a w pozostałej części wniosek oddalił.

W wyniku zażalenia pozwanych Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 3 lutego 2005r. zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że zwolnił w całości od wpisu od apelacji pozwaną spółkę z o. o. „S.”, a oddalił zażalenie pozostałych pozwanych.

W dniu 3 listopada 2005 r. pełnomocnik pozwanych otrzymał wezwanie do uiszczenia wpisu od apelacji w kwocie 22 000 zł. w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia apelacji i uiszczył ten wpis w zakreślonym terminie.

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 3 listopada 2005 r. Sąd Apelacyjny odrzucił apelację pozwanych na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (j.t: Dz. U. z 2002 r., nr 9, poz. 88 ze zm.) stwierdzając, że opłaty od niej zostały uiszczone po terminie określonym w art. 16 ust. 1 tej ustawy. Powołując się na orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 1999 r. I CKN 1461/98 (OSNC 1999/11/196) uznał, że skoro pierwsze postanowienie o odmowie zwolnienia pozwanych od wpisu od

apelacji uprawomocniło się, wiązało ono sąd i strony, zgodnie z art. 365 § 1 w zw. z art. 363 § 1 k.p.c., wobec czego pozwani obowiązani byli na wezwanie sądu uiścić wpis od apelacji w terminie tygodnia od dnia doręczenia wezwania, to jest do dnia 19 października 2004 r. Biegu tego terminu nie przerwało złożenie nowego wniosku o zwolnienie od wpisu, które nie uchyliło skutków uprawomocnienia się postanowienia z dnia 2 czerwca 2004 r. o odmowie zwolnienia od wpisu od apelacji i nie miało wpływu na bieg terminu z art. 16 ust. 1 u.k.s.c. do uiszczenia tego wpisu. Dlatego w ocenie Sądu Apelacyjnego pozwani uiścili wpis po terminie, co skutkowało odrzuceniem ich apelacji na podstawie art. 373 k.p.c.

W zażaleniu na powyższe postanowienie pełnomocnik pozwanych, zarzucając naruszenie art. 16 ust. 3 u.k.s.c. oraz art. 373 k.p.c., wnosił o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie Sądu Najwyższego za utrwalone należy uznać stanowisko, zgodnie z którym nie przerywa biegu terminu do uiszczenia opłaty sądowej (art. 16 ust. 1 i 3 u.k.s.c.) wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, który został złożony po prawomocnym oddaleniu uprzednio złożonego wniosku w tym przedmiocie, jeżeli nie zachodzą nowe okoliczności uzasadniające odmienną ocenę możliwości poniesienia kosztów sądowych przez stronę (porównaj między innymi postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 1999 r. I CKN 1064/97, OSNC 1999/9/153, z dnia 19 września 1997 r. III CZ 48/97, niepubl., z dnia 7 lipca 2005 r., V CZ 80/05, niepubl., z dnia 26 października 2005 r. V CZ 120/05, niepubl., z dnia 26 kwietnia 2006 r. II CZ 24/06, niepubl.). Taka wykładnia wskazanych przepisów ma przeciwdziałać składaniu przez strony nieuzasadnionych wniosków o zwolnienie od kosztów sądowych w zamiarach nie mających nic wspólnego z celem tej instytucji.

Nie można natomiast uniemożliwić stronie złożenia ponownego wniosku w tym przedmiocie, jeżeli po prawomocnym oddaleniu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, jej sytuacja majątkowa uległa takiej zmianie, że nie jest ona w stanie kosztów tych uiścić. Złożenie wniosku, który wskazuje na nowe okoliczności, jakie zaszły w sytuacji strony po prawomocnym oddaleniu jej

poprzedniego wniosku o zwolnienie od kosztów, przerywa bieg określonego przez sąd terminu do uiszczenia kosztów sądowych, jeżeli prawomocnym postanowieniem sądu wniosek strony został uwzględniony w całości lub części. Oznacza to bowiem, że istotnie nastąpiła powoływana przez nią zmiana w sytuacji majątkowej, uzasadniająca przyznanie jej zwolnienia od kosztów sądowych. Z uwagi na to, że stronę, która została zwolniona od kosztów sądowych, traktuje się jako zwolnioną od tych kosztów od chwili złożenia przez nią wniosku o zwolnienie (porównaj postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 1995 r. II CRN 20/95, OSNC 1995/9/132), złożenie tego wniosku w terminie określonym do uiszczenia opłaty sądowej powoduje przerwanie biegu terminu, jeżeli wniosek okazał się uzasadniony.

Należy zatem uznać, że skoro drugi wniosek pozwanych o zwolnienie od wpisu od apelacji, powołujący się na nowe okoliczności, okazał się w całości skuteczny w stosunku do pozwanej spółki, która w jego wyniku została w całości zwolniona od wpisu od apelacji i częściowo skuteczny w odniesieniu do pozostałych pozwanych zwolnionych w jego wyniku od części wpisu od apelacji, to zwolnienie to odniosło skutek od daty złożenia wniosku w tym przedmiocie, który przerwał bieg terminu wyznaczonego przez sąd do uiszczenia opłaty od apelacji. Termin ten rozpoczął bieg na nowo od dnia doręczenia pełnomocnikowi pozwanych wezwania do uiszczenia tej części wpisu od apelacji, od której pozwani nie zostali zwolnieni. Wpis ten został uiszczony w określonym terminie, a zatem nie zachodziły podstawy do odrzucenia apelacji.

Stanowisko Sądu Najwyższego zajęte w postanowieniu z dnia 21 kwietnia 1999r. I CKN 1461/98, na które powołał się Sąd Apelacyjny, nie może mieć zastosowania w rozpoznawanej sprawie, bowiem dotyczyło innej sytuacji faktycznej, takiej, w której strona składała kolejno kilka nieuzasadnionych wniosków o zwolnienie od kosztów sądowych, z których żaden nie został uwzględniony. Zgodnie ze wskazanym na wstępie stanowiskiem Sądu Najwyższego, żaden z takich wniosków nie przerywał biegu terminu do uiszczenia opłat, odmiennie niż w rozpoznawanej sprawie, w której drugi wniosek pozwanych okazał się częściowo uzasadniony i przerwał bieg tego terminu.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy uznając zażalenie za uzasadnione, uchylił zaskarżone postanowienie jako wydane bez podstawy prawnej (art. 398¹⁶ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.).